

Teie: 07.09.2017 nr 14-6/17/6185
Meie: 29.09.17 nr 1-5/2182

Lp Maris Saarsalu
Maapõue osakonna juhataja
Keskkonnaministeerium

SEISUKOHT

Ehitusmaavarade arengukava elluviimise lõpetamise kohta

Olete küsinud Eesti Keskkonnaühenduste Kojalt arvamust „Ehitusmaavarade kasutamise riikliku arengukava 2011-2020“ elluviimise lõpetamise kohta (7.09.2017 nr. 14-6/17/6185). Esitame käesolevaga EKO ja Keskkonnaõiguse Keskuse ühise seisukoha.

EKO liikmed ning Keskkonnaõiguse Keskus on seisukohal, et ehitusmaavarade arengukava elluviimist ei tohiks sellisel viisil lõpetada.

1. Ehitusmaavarade arengukava kehtib aastani 2020. Arengukavas on ette nähtud hulk meetmeid ja eesmärke, sh kaevandamise keskkonnamõju vähendamiseks ja konfliktide leevendamiseks, kuni aastani 2020. Jäeb arusaamatuks, miks on vajalik arengukava elluviimine lõpetada enam kui kolm aastat enne selle plaanitud kehtivusaja lõppu. Kui arengukavas seatud eesmärgid ei ole mingil põhjusel enam asjakohased, tuleks tegeleda arengukava ajakohastamisega.
2. Arengukava lõpetamise ettepanekus toodud väide, nagu oleks arengukava kõik eesmärgid täidetud, ei vasta tõele. Mitmed olulised meetmed ja eesmärgid on sisuliselt täitmata, vaid mõned näited:
  - 1) veel ei ole täielikult selge, kuidas on õnnestunud täita eesmärki, et kaevandamisega seotud load oleksid integreeritud ühtseks keskkonnaloaks (meede 1.1.1.3) – ka EHMAAK lõpparuandes tunnistatakse, et tegevus on veel „elluviimisel“;
  - 2) välja on selgitamata maapõueseaduse ja planeerimisseaduse muutmise vajadus (ehk viis, kuidas maavarade kaevandamise plaanid ruumilisse planeerimisse integreerida) (meede 1.1.1.4);
  - 3) ehitusmaavarade vajaduse prognoosi koostamine on arengukavas ette nähtud jooksvalt aastani 2020 (meede 1.2.2), mistõttu see ei saa kuidagi veel täidetud olla;

- 4) määrendi rakendamine ehitusmaavarade kaevandamisel (meede 2.1.1.1) – ka siin tunnistatakse EHMAAK lõpparuandes, et tegevus on „elluviimisel“. Kuna see on seotud Eesti keskkonnakasutuse välismõjude rahasse hindamise analüüsiga, mis meile teadaolevalt valmib 2018. aastal, oleks selle meetme täitmiseks asjakohane analüüsi tulemused siiski ära oodata ning nende alusel edasi tegutseda;
- 5) KMH tõhususe analüüs kaevandamislubade andmisel (meede 3.1.5) on ilmselgelt tegemata, EHMAAK lõpparuandest ei selgu, mille alusel see meede täidetuks on loetud, lõpparuandes on viidatud lihtsalt asjaolule, et kaevandamislubade menetluse käigus on ette nähtud KMH läbiviimine.

Mitme meetme puhul on EHMAAK lõpparuandes märgitud, et selle täitmine on lõppenud uue MaaPS vastuvõtmisega. Sellega ei saa kuidagi nõustuda, kuna uues seaduses ei lahendatud kõiki arengukavas tõstatatud küsimusi (nt seoseid ruumilise planeerimisega). Samuti ei saa kõiki arengukava eesmärgi ja meetmeid lahendada üksnes õigusnormide vastuvõtmisega. Nt meede 3.1.3, mis näeb ette projektipõhise kaevandamise rakendamist keskkonnahäiringute vähendamiseks, eeldab mitte ainult õigusnormide kehtestamist, vaid ka nende rakendamist. Arengukava eesmärgi saab täidetuks lugeda, kui plaanitud projektipõhine kaevandamine on praktikas tõepoolest keskkonnahäiringuid vähendanud.

3. Arengukava elluviimise lõpetamisega tekiks olukord, kus ehitusmaavarade kasutamine kui oluline valdkond jääb ilma tegevusi suunava ja piisavalt konkreetse arengudokumendita. Uus poliitikadokument „Maapõuepoliitika põhialused aastani 2050“, mis kehtestati aprillis 2017, ei ole käsitletav strateegiana, nagu KeM nende põhialuste väljatöötamisel korduvalt ka ise rõhutas. Sellel dokumendil puuduvad ajaliselt määratletud eesmärgid ning konkreetsemad meetmed, kuidas nendeni jõuda, rääkimata rakenduskavast.

Seni ei ole selge, mil viisil tagatakse, et põhialustes määratud eesmärgi ka tegelikult täitma hakatakse. Seetõttu ei saa nõus olla EHMAAK lõpparuandes toodud viidetega, nagu oleks ehitusmaavarade arengukava meetmeid võimalik täita maapõuepoliitika põhialuste rakendamisega. Kuna põhialuste koostamise protsessis ei viidud läbi keskkonnamõjude strateegilist hindamist (KSH) ja edasiste meetmete osas on vajalik täiendav kaasamine, eeldab maapõuepoliitika põhialuste rakendamine valdkondlike arengukavade olemasolu ja vajadusel täiendamist.

4. Mõõname, et kehtival ehitusmaavarade arengukaval on sisulisi puudusi ning see ei ole meie arvates piisavalt keskkonnakaitselist huvi arvestav. Seda enam oleks mõistlik juba praegu hakata ette valmistama uue arengukava koostamist, et ehitusmaavarade kasutamine oleks riigi poolt ka pärast 2020. aastat selgelt suunatud.

Iseäranis tuleb arvestada, et Rail Balticu ehitamiseks tarbeks maavara kaevandamisel tekivad konfliktid nii keskkonnakaitseliste kui kohaliku elukeskkonda puudutavate huvidega tõenäoliselt veelgi teravamalt kui varem. Seda olulisem on kavandada järjepidevaid meetmeid nende konfliktide leevendamiseks ja kaevandamise keskkonnamõju vähendamiseks.

Kokkuvõtvalt leiame, et ehitusmaavarade arengukava elluviimise lõpetamine ei ole asjakohane. Arengukavas sõnastatud meetmete täitmine on pooleli, eesmärkideni ei ole jõutud ning arengukava enda kohaselt on veel kolm aastat aega, et eesmärkide poole liikuda. Mõistlik oleks jätkata arengukava meetmete täitmisega ning ühtlasi hakata ette valmistama ehitusmaavarade kasutamise arengukava perioodiks pärast 2020. aastat.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kai Klein

Eesti Keskkonnaühenduste Koja esindaja

/allkirjastatud digitaalselt/

Siim Vahtrus

SA Keskkonnaõiguse Keskus juhatuse liige

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ühendab kümmet keskkonnaorganisatsiooni: Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing "Sorex", Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Säästva Eesti Instituut, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering.